

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

Vita, conversatio, & obitus S. Rhedicianorum Præsulis Aurelij, cujus ossa
per Nottungum Vercellensem Episcopum ad Hirsaugiam sunt translata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38550

aquarumque decuribus venationibus, piscationibus, agris, pratis, & molendinis, cum universis emolumentis, atque proventibus, juxta tenorem Eulogij donationis, quod super sanctum Altare deposuit, in quo continebantur & ista: *Doctiam Ecclesie huic sancti Aurelij traditione perpetua Ecclesiam in stambem cum parte ipsius Ville precipua, & universis viculis ad eam pertinentibus: Ecclesiam quoque in Dec Renbronna cum omnibus ad eam pertinentibus. Item terra arabilis in Gilstein Hubas duodecim: Ecclesiam in Meuching, & Hubas duodecim. In Muching praedium bonum. In Toffingen similiter contrado Ecclesiam; Villis quoque dono subscriptas; Luzenbart, Altburg, Luzelbart, Eberspüel, Cellenbach, Cugelbach, Nagaltart, Ottenbronnam, Hugstetten, Humbrechtzwiler, Altburam villam dimidiam cum omnibus pertinentibus ad eam.*

Alia quoque multa pro sustentatione Monachorum ad idem Cœnobium tradidit, quæ tunc temporis in libro donationum fuerant confirmata. Hanc autem Comitis Erlafridi solennem donationem Orgarius Reverendissimus Præsul Moguntinus, vice Domini Papæ Gregorij IV. banno perpetuæ stabilitatis communiavit, ipsum Monasterium cum omnibus donationibus inibi factis in manus prænominati Abbatis Lutberti, Successorūque ejus in perpetuum gubernandū tradidit, hac videlicet interposita conditione: quod vita Monastica secundum Regulam S. Benedicti perpetuis in eo temporibus custodiat, & quotiens mori Abbatem contigerit, vel curæ alias cedere pastorali, in Fratrum consistat electio liberrima potestate. Advocatum verò consecrati Monasterij memoratus Pontifex ipsum Comitem Erlafridum ad dies vitæ sub tali conditione esse voluit: ut eo mortuo filius in advocatia non succedat, nisi ad eam fuerit per Abbatem & Fratres spontaneâ voluntate assumptus. Verebatur enim religiosissimus Comes, ne Monasterium post mortem suam per filium, sive nepotes futuro tempore (sicut contigit) aliquam sustineret injuriam; ideo voluit in Abbatis pendere arbitrio, convenientem pro tempore perquirendi Advocatum. Et hæc libertas Hirsaugienfi Monasterio privilegijs tam Apostolicis, quàm Imperialibus varijs confirmata, usque in præsentem diem inviolata perseverat; quamvis aliquotiens fuerit in contrarium attentatum. Eodem quoque anno hæc donatio Comitis Erlafridi per Ludovicum Imperatorem apud Neometin ad ejus instantiam simul & Lutberti Abbatis, in præsentia multorū Principum fuit confirmata. Et hæc de consecratione & dotatione primi Monasterij Hirsaugienfis breviter conscripta sufficiant, ut properemus ad cetera, quæ restant.

Advocatus
libertas.

Vita, conversatio, & obitus S. Rhedicianorum Præsulis

Aurelij, cujus ossa per Nottungum Vercellensem Episcopum ad Hirsaugiam sunt translata.

Calamum deinceps ad tempora Lutberti primi Abbatis directuri, vitam sanctissimi Præsulis Aurelij sub brevi compendio duximus præmittendam, ut quicumque hæc nostra synthemata lecturi sunt, cujus sit meriti apud Deum S. Aurelius Præsul intelligant.

Et ne

Vita S. Aurelij.

Aurelius ordinatur Ep.

Et ne prolixiores inveniamur, quàm oportet, ita veterem hujus Sancti historiam nobis oblatam percurramus, ut verborum quidem plurimū, sententiarum verò aut nihil, aut parū immutemus. Natus igitur in Germania B. Aurelius ex parentibus Christianis atq; Nobilibus, ubi primum per atatem licuit, litteris traditus fuit. Qui providentiâ divinâ operante, brevi non parū in omni scripturarum scientia proficiens, universâ quæ vel scire potuit, vel discere, ad exercitium divini convertit amoris, noctes diēsque meditator existens divinæ legis, animum cœpit à terrenis subtrahere, & in contemplationem supernorū dulciter elevare. Crescentibus annis, omnibusque exornatus virtutibus, præcipuâ sanctitate fulgebat, norma & exemplar bonorum operum cum admiratione omnium factus, utpote qui atate juvenis, moribus & sapientiâ multis senibus senior apparebat. Unde per omnes Ecclesiastici ordinis gradus decenter promotus, tandem ad Pontificatū apicem in Civitate Rhedicianorum, quæ nunc Orsa vocatur, maximo populi non minū, quàm Cleri applausu, quamvis renitens conscendere meruit; eo videlicet tempore, quo Dionysius Archi-Episcopus Mediolanensis ab Arrianis in exilium mittitur. In quo honore constitutus magnis honoribus clarus effulsit, formam se Domini gregis præbens irreprehensibilem, & non minū exemplo, quàm verbo populum sibi ad observantiam mandatorum Dei adhortabatur. Pater erat pauperum, & consolator miserorum, qui totum, quod habere potuit, in usus egentium promptissimâ voluntate libens ministravit: tam sanctæ conversationis extitit, ut nemo in tota fuerit Armenia, qui Aurelium Episcopum Domini famulum non miris laudibus honoraret. Omnes suæ diœcesis viculos circuire monendo, prædicando, & corrigendo solebat. Cunctis in Christum credentibus verbum salutis cum maxima hilaritate annuntians. Erudiebat justos, pusillanimes confortabat, bonos hortabatur, ut semper in melius conarentur proficere; malis comminabatur pœnas, ut discerent se bonorum operum exercitijs occupare, bonis & rectis corde hominibus per humilitatem se comitem exhibebat & socium: improbis autem & non rectè conversantibus, se duræ & justæ severitatis ostendit Magistrum. Interea dum sanctis his operibus instaret B. Aurelius, contigit S. Dionysium Mediolanensis Ecclesiæ Archi-Episcopum ab Arrianis jussu Imperatorum expulsū relegari in exilium, ad illam videlicet civitatem Rhedicianorum, cui Aurelius præsidebat Episcopus, divinâ id providentiâ sic ordinante, ut in tribulatione Confessori suo necessaria non deesset consolatio. Hæc autem sanctissimi Viri Confessoris orthodoxæ fidei relegatio facta est ab impijs Arrianæ factionis Episcopis sub Constantino, Constantio & Constante Imperatoribus anno Domini nostri Jesu Christi CCC.LXI. Indictione IV. Liberio Papa Romanæ Ecclesiæ præsidente, qui & ipse eodem anno in exilium mittitur. At verò S. Præsul Aurelius venientem beatum Dionysium in civitatem Rhedicianam, ut verum Christi discipulum cum læticia magna suscepit, & auditus sui adventus causis, cum lacrymis iterum atque iterum Dei Confessorem osculatus est: cui sanctus inquit

inquit Præsul Dionysius: Lachrymas frater amantiſſime tandem compeſce; Domini eſt terra & plenitudo ejus, & omnis mundus Chriſtiano patria eſt. Mutuæ igitur converſationis conſuetudine introductâ, magnæ inter eos familiaritatis amicitia ſubſecuta eſt, quæ capta ex tempore, jam permanet in æternitate. Tanta in ambobus merita ſanctitatis rutilabant, ut toram Armeniam fama eorum percurreret, & omnes in admirationem, Deique laudationem excitaret. Confluebant undiq; pauperes & infirmi, & à ſuis ægri tudinibus precibus eorum curabantur: nec erat morbus in homine aliquis, qui ſanctorum meritis non ſanaretur. Tanta ſiquidem Omnipotens Deus per eos miracula hominibus præſtitit, ut ad fidem Catholicâ utrâmq; Armeniam, majorem videlicet ac minorem, gratia S. Spiritûs eorum operatione converterit. Et S. Aurelius omnes iſtantiſſimè commonebat, Arrianam impietatem fugere, & in fide ſanctæ Trinitatis cum Romana Eccleſia permanere. Quamvis autem B. Dionysius in custodia teneretur captivus, ſancto tamen Aurelio ſemper ad nutum patebat acceſſus, à quo in omnibus vitæ neceſſarijs providebatur. Cùm tandem poſt aliquot annos Dionysius mortem ſibi appropinquantem cerneret, B. Aurelium ad ſe vocatum hiſ alloquitur verbis dicens: Scio, Frater chariſſime, Domino revelante tempus mihi inſtare moriendi: Unum eſt quod peto abſre, ut cum mortuus fuero, quamprimum tibi facultas data fuerit Corpus meum ad Eccleſiam Mediolanenſem referas, ut quia me vivum habere non potuit, ſaltem vita defunctum recipere me mereatur. Non te perterreat itineris longi conſideratio, quia Dominus meus Jeſus Chriſtus erit tecum, & merces laboris tui magna nimis. Cui S. Aurelius nimio ejus amore devictus facile conſenſum præbuit, & ſe facturum omnia repromiſit. Sanctus igitur Domini Confefſor Dionysius, conſumato jam ordine vivendi, moritur octavo Calendarum Julij. Anno Chriſtianorum CCC.LXXIX. Indictione Romanorum VII. Fuerunt, qui ſcriberent, eum ab Arrianis relegatum in Cappadociam, ibique mortuum, & ejus reliquias per Baſilium Epiſcopum Mediolanum miſſas ad D. Ambroſium; quæ ſententia, ne aſſertioni noſtræ videatur eſſe contraria, brevi eſt demonſtratione veritatis declaranda. Notandum ergo, quòd Cappadocia minori Armeniæ, in qua Rhediciana civitas habetur, omnino eſt contermina, & ſæpe una ſcribitur pro alia: Sanctus autem Baſilius Cæſarienſis in Cappadocia Epiſcopus, ut magis notus, litteras commendatitias Aurelio potuit dediſſe ad Ambroſium, & propterea viſus ſit à populo corpus B. Dionyſij Præſulis miſiſſe Mediolanum. Sanctus itaq; Confefſor Domini Aurelius virtutû, & miraculorum gloriâ inſignis, tum ut opinionem ſanctitatis declinaret inanem, tum ut mortuo ſatiſfaceret amico, poſt annos paucos Reliquias Divi Dionyſij ad mare traductas mediterraneum navi impoſuit, & ponto feliciter tranſmiſſo, ad Mediolanum, poſt longæ navigationis tædia, B. Ambroſio Epiſcopo cum omni cœtu populi extra civitatem in occurſum properante, lætus tandem invexit. Quantâ verò exultatione omnium corpus ſanctiſſimi Confefſoris Domini fuerit exceptum, nemo facile dixerit; quoniam paſtorem ſuum plebs ſanctiſſimum, devotiſſimûmq; & vivum dilexerat, & mortuum laudibus dignum celebrabat. Poſthæc verò B. Aurelius (ut brevior ſim) peracto pietatis officio, cùm redire ad ſuam meditare-

S. Dionysius mortuus.

tur Ecclesiam. hortante sanctissimo Archi-Præsule Ambrosio Mediolani remansit, & multos suâ conversatione sanctissimâ ad virtutum exercitiâ convertit, cumque suam peregrinationem Domino quotidianis precibus committeret, tandem post anni revolutionem, quo Mediolanum venerat, apparuit ei S. Dionysius in visione dicens: Exaudita sunt orationes tuæ apud Dominum mi frater Aureli: ecce Salvatore omnium te vocante, morieris secundum desiderium tuum, & juxta tumbam Corporis mei accipies monumentum. Non diu postea languore febrium tangitur, & dispositis omnibus quæ voluit, inter manus Divi Ambrosij cum verbis sacre orationis Spiritum emisit, octavo Calendas Junij, eo videlicet die, quo & S. Dionysius ante triennium in Armenia objerat. Transit autem S. Aurelius Gratiano, & Valentiniano regnantibus, anno Dominicæ Nativitatis CCC. LXXXIII. Indictione Romanorû XI. sepultus in Ecclesia Mediolanensi ad latus B. Dionysij memorati Archiepiscopi. Cujus exequias B. Præsul Ambrosius cum multis lacrymis profecutus, homiliam ad populum dixit insignem: cujus tale fuit exordium. Amissimus fratrem, & Pastorem dulcissimum, imò præmissimum pium Advocatum. Mansit itaque corpus sanctissimum Aurelij Pontificis in eodem loco sepultum à temporibus Gratiani, & Valentiniani Principum usque ad Carolum Imperatorem Magnum, per annos ferme quadringentos, & triginta septem. Temporibus verò Caroli Imperatoris Magni Nottungus Episcop. Vercellensis illud ab Archiepiscopo Mediolanensium precibus obtinuit, & in suam Ecclesiam, sicut antè diximus, Vercellas deportavit. Quod non diu postea sub Ludovico Imperatore primo transtulit in Allemanniam, & apud Hirsaugiam collocavit. Miraculis apud Mediolanum simul & Vercellas innumeris claruit, quæ nimia intercapedo temporis tetrâ oblivione sepelivit. Post ejus translationem in Hirsaugiam infinita ferè miracula ad illius Reliquias facta sunt, quæ partim scripta habentur, partim in oblivionem hominum transferunt: sed nunc ratio postulat, ut ad cœptam historiam calamum dirigentes, vitam, mores, Religionem & gesta Lutberti Abbatis primi conscribamus.

S. Aurelius
Mediolani
moritur A.
Dni 380.

Translatio
S. Aurelij.

De Lutberto Monasterij Hirsaugiensis I. Abbate, qui præfuit in magna Religione annis XVI. & de quibusdam gestis illius temporis.

Lutbertus
fit I. Abbas
Hirsaug.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis DCCCXXXVIII. Indictione Romanorum I. temporibus Ludovici Imperatoris I. anno Regni ejus tertio & vicesimo, Lutbertus Monachus Fuldensis primus Hirsaugiensis Monasterij Abbas ordinatus est, die mensis Septembris undecimâ, & præfuit annis XVI. demptis mensibus tribus. Natus fuit ex gente Suevorum parentibus honestis, & non infimæ conditionis, cujus frater ex utroque parente germanus fuit Bruno Abbas insignis Monasterij Hirsfeldensis in Buconia, qui & ipse multo tempore in Fuldensi Cœnobio Monachus antea extitit sub disciplinâ Baugolphi strenui Abbatis. Lutbertus autem cum puer esset ingenio docilis, ad scholas à genitore positus, brevi supra ætatem doctus evasit, Monachus autem factus est,